

**ТАТАРСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ
КОНСТИТУЦИЯ СУДЫ
БИЛГЕЛӘМӘСЕ**

«“Татарстан Республикасында торак төзелешен үстерүгә дәүләт ярдәме турында” 2004 елның 27 декабрәндәге 69-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы Законын тормаышка ашыру һәм республика дәүләт ярдәме кысаларында торак бирү тәртибен камилләштерү буенча алга таба чаралар хақында» Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 2007 елның 2 августындагы 366 номерлы карары (2017 елның 30 сентябрәнә кадәр гамәлдә булган редакциясендә) белән расланган Социаль ипотека буенча торак сатып алу өчен гражданнар түләүләрен кичектереп тору шартларын һәм вакытларын билгеләү тәртибенәң 6 пункты һәм «“Татарстан Республикасында торак төзелешен үстерүгә дәүләт ярдәме турында” 2004 елның 27 декабрәндәге 69-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы Законын тормаышка ашыру һәм республика дәүләт ярдәме кысаларында торак бирү тәртибен камилләштерү буенча алга таба чаралар хақында” Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 2007 елның 2 августындагы 366 номерлы карары белән расланган Социаль ипотека буенча торак сатып алу өчен гражданнар түләүләрен кичектереп тору шартларын һәм вакытларын билгеләү тәртибенә үзгәреш кертү турында» Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 2013 елның 29 октябрәндәге 806 номерлы карары белән үзенәң конституциячел хокуклары һәм ирекләре бозылуга карата гражданка Л.Г. Кушакова шикаятен карауга алудан баш тарту турында

Казан шәһәре

2017 елның 27 ноябре

Татарстан Республикасы Конституция суды, Рәисе Ф.Г. Хөснетдинов, судьялары Ф.Р. Волкова, Л.В. Кузьмина, Э.М. Мостафина, Р.Г. Сәхиева, А.Р. Шакараев составында,

суд утырышында «Татарстан Республикасы Конституция суды турында» Татарстан Республикасы Законының 44 статьясы нигезендә гражданка Л.Г. Кушакова шикаятен алдан өйрәнгән судья Л.В. Кузьмина бәяләмәсен тыңлаганнан соң

ачыклады:

1. Татарстан Республикасы Конституция судына гражданка Л.Г. Кушакова «“Татарстан Республикасында торак төзелешен үстерүгә дәүләт ярдәме турында” 2004 елның 27 декабрэндәге 69-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы Законын тормышка ашыру һәм республика дәүләт ярдәме кысаларында торак бирү тәртибен камилләштерү буенча алга таба чаралар хакында» Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 2007 елның 2 августындагы 366 номерлы карары (2017 елның 30 сентябрэнә кадәр гамәлдә булган редакциясендә) белән расланган Социаль ипотека буенча торак сатып алу өчен гражданнар түләүләрен кичектереп тору шартларын һәм вакытларын билгеләү тәртибенең (алга таба шулай ук — Тәртип) 6 пункты һәм «“Татарстан Республикасында торак төзелешен үстерүгә дәүләт ярдәме турында” 2004 елның 27 декабрэндәге 69-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы Законын тормышка ашыру һәм республика дәүләт ярдәме кысаларында торак бирү тәртибен камилләштерү буенча алга таба чаралар хакында» Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 2007 елның 2 августындагы 366 номерлы карары белән расланган Социаль ипотека буенча торак сатып алу өчен гражданнар түләүләрен кичектереп тору шартларын һәм вакытларын билгеләү тәртибенең үзгәреш кертү турында» Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 2013 елның 29 октябрэндәге 806 номерлы карары (алга таба шулай ук — карар) белән үзенең конституциячел хокуклары һәм ирекләре бозылуга карата шикаять белән мөрәжәгать итте.

Тәртипнең 6 пунктындагы дөгъвалана торган нигезләмәләре белән шул билгеләнгән: туендыручысын югалткан һәм шунның сәбәпле торак урынны түләү вакытын чигереп сатып алу мөмкинлеге булмау очрагында торак урын гаилә әгъзаларына, аларның сатып алу хокукын гамәлгә ашыру яки үз хокукларын гамәлдәге законнарда каралган тәртиптә гамәлгә ашыру өчен житәрлек өстәмә финанс ресурслар барлыкка килгәндә алга таба милеккә

сатып алу хокукы сакланып, яллау шартларында чикләнмәгән вакытка тапшырыла. Дәгъвалана торган карар белән 2013 елның 29 октябреннән Тәртипнең 11 пункты төшереп калдырылган, аның белән шул күздә тотылган булган: беренчел кертемне түлөгән, ләкин (нигезле сәбәп аркасында) торак урынны сатып алу буенча агымдагы түләүләрне башкару мөмкинлеге булмаган гражданның түләү вакытын чигерү чоры туктатылып торырга мөмкин. Ул вакытта торак урын алга таба аны социаль ипотека принципларында милеккә сатып алу хокукы белән яллау шартларында аларга тапшырыла.

Шикаяттән, аңа өстәмәдән һәм аларга кушымта итеп бирелгән документлар күчәрмәләреннән аңлашылганча, алданган өлешчеләр исәбеннән булган гражданка Л.Г. Кушакова белән 2013 елда «Татарстан Республикасы Президенты каршындагы Дәүләт торак фонды» коммерциячел булмаган оешмасы (алга таба шулай ук — Фонд) тарафыннан, Чаллы шәһәрндә фатир бирелеп, торак урын сатып алу шартнамәсе һәм торак сатып алу (төзү) өчен максатчан акчалата займ шартнамәсе төзелгән. Шуннан соң 2 ай үткәч, торак урын сатып алу шартнамәсе буенча пай түләү турындагы белешмә нигезендә мөрәжәгать итүченең күрсәтелгән фатирга милек хокукы теркәлгән булган.

Аннан соң матди кыенлыklar килеп чыгу һәм торак сатып алу (төзү) өчен максатчан акчалата займ шартнамәсе буенча агымдагы түләүләрне вакытында кертә алмау сәбәпле, гражданка Л.Г. Кушакова Фондка һәм «Чаллы шәһәре» муниципаль берәмлеге Башкарма комитетының Финанс идарәсенә күрсәтелгән шартнамә буенча бурычны реструктуризацияләү мәсьәләсе буенча һәм алга таба фатирны милеккә сатып алу хокукы сакланып, торак урынны наем шартнамәсе буенча аның гаиләсенә бирүне сорап, берничә тапкыр мөрәжәгать иткән. Шунның нәтижәсе итеп 2016 елның мартында аның белән максатчан акчалата займ шартнамәсенә түләү вакытын чигерү чорын 180 айдан 204 айга кадәр арттыру турында өстәмә килешү имзаланган. Ләкин торак урынны яллау шартларында тапшырудан аңа баш

тартылган, сәбәбе — ул фатирга милек хокукын Фонд файдасына чикләү белән инде рәсмиләштергән булган, моның белән Тәртипнең дөгъвалана торган 6 пункты нигезендә займ шартнамәсе буенча айлык түләүләрне яллау шартларына күчерү мөмкин булмый.

Шул ук вакытта, аның фикеренчә, Тәртипнең дөгъвалана торган 6 пункты авыр тормыш хәлендә калган гаиләсенә ул яшәгән торакны социаль ипотека шартнамәсе буенча агымдагы түләүләр алынмыйча яллауга тапшыру хокукын алу мөмкинлеген шактый чикли, чөнки андый тапшыруның бер очрагын гына күздә тотса — туендыручысын югалткан һәм шуның сәбәпле торак урынны түләү вакытын чигереп сатып алу мөмкинлеге булмау очрагы, бу исә аның «Татарстан Республикасында торак төзелешен үстерүгә дәүләт ярдәме турында» 2004 елның 27 декабрдәгә 69-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы Законының 13 статьясындагы мөрәжәгать итүче яшәгән фатирны гаиләсенә финанс хәле яхшырганчыга кадәр яллауга тапшыру хокукын күздә тотса торган 4 пункты нигезендә дәүләт ярдәме күрсәтү чараларын алуга хокукын боза.

Моннан тыш, гражданка Л.Г. Кушакова шуны билгели: Татарстан Республикасы Министрлар Кабинеты тарафыннан дөгъвалана торган Тәртипнең 11 пункты тәшереп калдырган дөгъваланган карарның кабул ителүе аның хокукларын шулай ук шактый начарайткан һәм фактта торакның сатып алынмаган өлешен яллауга тапшыру рәвешендә дәүләт ярдәме күрсәтелергә мөмкин булган затлар даирәсен тарайткан (шул исәптән торакны аннан соң сатып алу мөмкинлеге белән агымдагы түләүләрне үз вакытында кертү мөмкин булмаган очракта), бу исә аның конституциячел хокукларын шулай ук боза.

Бәян ителгәннәр нигезендә мөрәжәгать итүче Татарстан Республикасы Конституция судыннан «“Татарстан Республикасында торак төзелешен үстерүгә дәүләт ярдәме турында” 2004 елның 27 декабрдәгә 69-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы Законын тормышка ашыру һәм республика дәүләт ярдәме кысаларында торак бирү тәртибен камилләштерү буенча алга таба

чаралар хакында» Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 2007 елның 2 августындагы 366 номерлы карары (2017 елның 30 сентябрэнэ кадэр гамэлдэ булган редакциясендэ) белэн расланган Социаль ипотека буенча торак сатып алу өчен гражданнар түләүлэрен кичектереп тору шартларын һәм вакытларын билгеләү тәртибенэң 6 пунктын һәм «“Татарстан Республикасында торак төзелешен үстерүгэ дәүлэт ярдэме турында” 2004 елның 27 декабрэндэге 69-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы Законын тормышка ашыру һәм республика дәүлэт ярдэме кысаларында торак бирү тәртибен камилләштерү буенча алга таба чаралар хакында” Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 2007 елның 2 августындагы 366 номерлы карары белэн расланган Социаль ипотека буенча торак сатып алу өчен гражданнар түләүлэрен кичектереп тору шартларын һәм вакытларын билгеләү тәртибенэ үзгэреш кертү турында» Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 2013 елның 29 октябрэндэге 806 номерлы карарын Тэртипнең 11 пунктын төшереп калдырган өлешендэ Татарстан Республикасы Конституциясенэң 13 статьясындагы беренче өлешенэ, 54 статьясындагы икенче өлешенэ, 55 статьясындагы беренче һәм икенче өлешлэренэ һәм 60 статьясына туры килми дип тануны сорый.

2. «Татарстан Республикасы Конституция суды турында» Татарстан Республикасы Законының 101 статьясы нигезендэ Татарстан Республикасы законы яисэ башка норматив хокукый акт белэн конституциячел хокуклар һәм иреклэрнең бозылуына шикаять бирү мөмкин була, эгэр закон яисэ башка норматив хокукый акт гражданнарның конституциячел хокукларына һәм иреклэренэ кагылса; закон яисэ башка норматив хокукый акт, аны карау судта яисэ башка органда төгэллэнгэн яки башланган конкрет эштэ кулланылса яки кулланылырга тиеш булса.

«Татарстан Республикасында торак төзелешен үстерүгэ дәүлэт ярдэме турында» 2004 елның 27 декабрэндэге 69-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы Законының 4 пункты һәм Тэртипнең дэгъвалана торган 6 пунктының үзара бэйлэнешле нигезлэмэлэре мэгънэсеннэн аңлашылганча,

гражданнар тарафыннан торакның сатып алынмаган өлешен яллауга алу хокукы рәвешендә дәүләт ярдәме чарасы (шул исәптән торакны аннан соң сатып алу мөмкинлеге белән агымдагы түләүләрне үз вакытында кертү мөмкин булмаган очракта) бары тик социаль ипотека системасында гына күрсәтелә. Башкача әйткәндә, дөгъвалана торган нигезләмәләр социаль ипотека шартнамәсен төзегән һәм торакның сатып алынмаган өлеше булган гражданнарга карата кулланыла.

Ләкин мөрәжәгать итүче тапшырган документлардан, шулай ук Татарстан Республикасы Конституция суды соратып алган җаваплардан күренгәнчә, торак урынның мөрәжәгать итүчегә намуссыз йорт төзүчедән зыян күргән өлешче буларак ташламалы шартларда сатып алу хокукы белән торак урын сатып алу шартнамәсе нигезендә бирелгән. Әлеге шартнамәне үтәү йөзеннән бирелгән торак бәясен түләү максатларында Фонд белән гражданка Л.Г. Кушакова арасында торак сатып алу (төзү) өчен максатчан акчалата займ шартнамәсе төзелгән. Займ шартнамәсе буенча акчалар фатир бәясе хисабына кертелгән, шуннан соң аңа пайны тулысынча түләп бетерү турында белешмә бирелгән, аның нигезендә бирелгән торак урынга милек хокукы теркәлгән.

Бәян ителгәннәрдән аңлашылганча, мөрәжәгать итүче белән социаль ипотека шартнамәсе төзелмәгән, торак урынга милек хокукы аның тарафыннан теркәлгән, торакның сатып алынмаган өлеше юк, ә аның белән максатчан акчалата займ шартнамәсе төзелгән, хәзерге вакытта ул аның буенча бурычларын үти.

Шулай итеп, Тәртипнең дөгъвалана торган норматив нигезләмәләре гражданка Л.Г. Кушакованың конкрет эшендә кулланылмаганнар һәм кулланыла алмаганнар, шуңа бәйле рәвештә аның шикаяте «Татарстан Республикасы Конституция суды турында» Татарстан Республикасы Законының 101 статьясы белән билгеләнгән бирелү мөмкинлеге критерийларына җавап бирми һәм шуның нигезендә Татарстан Республикасы Конституция суды тарафыннан карауга кабул ителә алмый.

Дәгъвалана торган карарның конституциячел булмавы турындагы мөрәжәгать итүче дәлилларенә карата шуны билгеләп үтәргә кирәк: күрсәтелгән норматив хокукый акт Татарстан Республикасы Министрлар Кабинеты тарафыннан республика закон чыгаручысы аңа биргән шул исәптән социаль ипотека системасында торак төзелеше үсешенә дәүләт ярдәменә куела торган төп таләпләрне гамәлгә ашыру тәртибен билгеләү буенча вәкаләтләр чикләрендә кабул ителгән. Әлеге карар белән Тәртипнең төшереп калдырылган 11 пункты, мөрәжәгать итүче дәлилларенә каршы, беренчел кертемне түләгән, ләкин (нигезле сәбәп аркасында) торак урынны сатып алу буенча агымдагы түләүләрне башкару мөмкинлеге булмаган, түләү вакытын чигерү чоры туктатылып торырга мөмкин булган гражданнарга гына кагылган. Ул вакытта торак урын алга таба аны социаль ипотека принципларында милеккә сатып алу хокукы белән яллау шартларында аларга тапшырыла торган булган. Күрсәтелгән хокукый жайга салу гражданка Л.Г. Кушаковага карата шулай ук кулланылмаган һәм кулланыла да алмаган, чөнки социаль ипотека шартнамәсе аның белән төзелмәгән һәм ул торак урын сатып алу шартнамәсе буенча пайны тулысынча түләп, аңа милек хокукын теркәгән, шуңа күрә аның шикаяте бу өлештә «Татарстан Республикасы Конституция суды турында» Татарстан Республикасы Законының 101 статьясы белән билгеләнгән бирелү мөмкинлеге критерийларына шулай ук җавап бирми һәм шуның нигезендә Татарстан Республикасы Конституция суды тарафыннан карауга шулай ук кабул ителә алмый.

Карала торган норматив нигезләмәләрнең конституциячеллегенә дәгъва белдереп, мөрәжәгать итүче асылда Татарстан Республикасы Конституция суды каршына гамәлдәге норматив-хокукый жайга салуны камилләштерү кирәклегенә турында мәсьәлә куя. Шул ук вакытта куелган мәсьәләне хәл итү Татарстан Республикасы Конституциясенә 109 статьясы һәм «Татарстан Республикасы Конституция суды турында» Татарстан Республикасы

Законының 3 статьясы нигезендә Татарстан Республикасы Конституция суды карамагына керми.

Бәян ителгәннәр нигезендә, «Татарстан Республикасы Конституция суды турында» Татарстан Республикасы Законының 3 статьясына, 39 статьясындагы икенче өлешенең 1 пунктына, 46 статьясындагы беренче өлешенең 1 һәм 2 пунктларына, 66 статьясындагы бишенче өлешенә, 67 статьясындагы беренче һәм икенче өлешләренә, 69, 72, 73 һәм 101 статьяларына таянып, Татарстан Республикасы Конституция суды

билгеләде:

1. «“Татарстан Республикасында торак төзелешен үстерүгә дәүләт ярдәме турында” 2004 елның 27 декабрэндәге 69-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы Законын тормышка ашыру һәм республика дәүләт ярдәме кысаларында торак бирү тәртибен камилләштерү буенча алга таба чаралар хакында» Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 2007 елның 2 августындагы 366 номерлы карары (2017 елның 30 сентябренә кадәр гамәлдә булган редакциясендә) белән расланган Социаль ипотека буенча торак сатып алу өчен гражданнар түләүләрен кичектереп торыу шартларын һәм вакытларын билгеләү тәртибенең 6 пункты һәм «“Татарстан Республикасында торак төзелешен үстерүгә дәүләт ярдәме турында” 2004 елның 27 декабрэндәге 69-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы Законын тормышка ашыру һәм республика дәүләт ярдәме кысаларында торак бирү тәртибен камилләштерү буенча алга таба чаралар хакында” Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 2007 елның 2 августындагы 366 номерлы карары белән расланган Социаль ипотека буенча торак сатып алу өчен гражданнар түләүләрен кичектереп торыу шартларын һәм вакытларын билгеләү тәртибенә үзгәреш кертү турында» Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 2013 елның 29 октябрэндәге 806 номерлы карары белән үзенә конституциячел хокуклары һәм ирекләре бозылуга карата гражданка Л.Г. Кушакова шикаятен карауга алудан баш

тартырга, чөнки ул «Татарстан Республикасы Конституция суды турында» Татарстан Республикасы Законы билгелэгән таләпләр нигезендә карала алмый, ә мөрәжәгать итүче куйган мәсьәләне хәл итү Татарстан Республикасы Конституция суды карамагына керми.

2. Бу шикаять буенча Татарстан Республикасы Конституция суды Билгеләмәсе катгый һәм аңа карата шикаять бирелми.

3. Әлеге Билгеләмәнең күчермәсен гражданка Л.Г. Кушаковага һәм Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетына жиберергә.

4. Әлеге Билгеләмә «Татарстан Республикасы Конституция суды хәбәрләре»ндә басылып чыгарга тиеш.

№ 36-О

Татарстан Республикасы
Конституция суды